

בנק לאומי לישראל בע"מ

מעקב | אוגוסט 2019

אנשי קשר:

עומר פורמברג, רו"ח
ראש צוות, מעריך דירוג ראשי
omer@midroog.co.il

אבי בן נון, סמנכ"ל
ראש תחום מוסדות פיננסיים
avib@midroog.co.il

בנק לאומי לישראל בע"מ

	aa1.il	הערכת איתנות פיננסית של הבנק (BCA)
אופק: יציב	Aaa.il	פיקדונות לזמן ארוך ואג"ח
אופק: יציב	Aa1.il	כתבי התחייבות נדחים (הון משני תחתון)
אופק: יציב	Aa2.il(hyb)	שטרי הון נדחים (הון משני עליון)
אופק: יציב	Aa3.il(hyb)	שטרי הון נדחים (הון ראשוני)
	P-1.il	פיקדונות לזמן קצר

מידרוג מעלה את הערכת האיתנות הפיננסית (BCA) של בנק לאומי בע"מ ("הבנק") מ- aa2.il ל-aa1.il. כיוון ההתפתחות של הערכת האיתנות הפיננסית שונה מחיובי ליציב.

דירוגי הפיקדונות לזמן ארוך והחוב הבכיר של הבנק נותרו Aaa.il באופק יציב והם ממשיכים לגלם הנחת תמיכה חיצונית גבוהה מצד המדינה, של רמת דירוג אחת¹ (נוטש) ביחס להערכת האיתנות הפיננסית הפנימית. דירוגי החובות הנחותים (לא מוכרים לצורך באזל III) נותרו על כנם כדלקמן: Aa1.il באופק יציב לכתבי התחייבות הנדחים (הון משני תחתון), Aa2.il (hyb) באופק יציב לשטרי ההון הנדחים (הון משני עליון) ו- Aa3.il (hyb) באופק יציב לשטרי הון נדחים (הון ראשוני). דירוגים אלו מגלמים את הנחיתות המבנית של חובות אלו ביחס לחוב הבכיר של הבנק, את מדרג הבכירות בין החובות הנחותים עצמם, את השפעת מנגנוני ספיגת הפסדים הגלומים בהם והנחה לתמיכה חיצונית גבוהה מצד המדינה. נציין, כי דירוג החובות הנחותים מוגבל, כך שהפער המינימאלי האפשרי בין דירוג החוב הבכיר של הבנק לחובותיו הנחותים ובין החובות הנחותים עצמם הינו רמת דירוג אחת (נוטש), המשקפת את ההפסד הצפוי היחסי הגבוה יותר לאורך מבנה ההתחייבויות. כמו כן, מידרוג מותירה על כנו דירוג P-1.il לפיקדונות לזמן קצר.

שיקולים עיקריים להערכת האיתנות הפיננסית (BCA) ודירוגי הבנק

העלאת הערכת האיתנות הפיננסית (BCA) נובעת משיפור מתמשך בפרופיל הפיננסי של הבנק, תוך שימור המיצוב העסקי נוכח הצעת ערך מגוונת הפונה לכלל טעמי הציבור, ומבוססת על מודל הפעלה מסורתית ודיגיטלי. הפרופיל הפיננסי הטוב של הבנק נתמך בשיפור מתמשך באיכות הנכסים, אשר צפויה להיותר טובה לאורך המחזור, לצד שיפור מתמשך ברווחיות הבנק גם נוכח יישום מהלכי התייעלות, התומכים בהמשך בניית הכרית ההונית אשר סופגת הפסדים בצורה טובה ביחס לפרופיל הבנק. מיצובו הגבוה של הבנק במערכת הבנקאות המקומית נתמכת במותג חזק, נתחי שוק משמעותיים, בסיס לקוחות רחב ומפוזר ופיזור מקורות הכנסה התורמים ליכולת ייצור ההכנסות הגבוהה של הבנק. הבנק הינו בנק אוניברסלי² ובנוסף לפעילות התיווך הפיננסי מספק ללקוחותיו מגוון שירותים בנקאיים. בפברואר 2019, השלים הבנק את עסקת מכירת לאומי קארד (להלן: "מקס איט פיננסים בע"מ" או "מקס איט"), שלערכתנו לא צפויה בגינה השפעה מהותית על הפרופיל העסקי והפיננסי שלו. בנוסף, הבנק מאופיין במדיניות ניהול סיכונים שמרנית יחסית, ההולמת את פרופיל הסיכון שלו, כפי שבא לידי ביטוי גם בשיפור מתמשך במדדי איכות נכסים אשר הולמים ביחס ל- BCA ולאורך זמן. איכות הנכסים של הבנק נתמכת גם בירידה מתמשכת בסיכון הריכוזיות האשראי ביחס לכרית הספיגה ההונית, אולם ריכוזיות הענפית של הבנק עודנה גבוהה ביחס ל- BCA ודומה למערכת, ומהווה משקולת על פרופיל הסיכון של הבנק. מנגד, ריכוזיות הליוויים סבירה ל- BCA ובולטת לחיוב ביחס למערכת. להערכתנו, פוטנציאל הצמיחה ותמהיל הצמיחה של הבנק, נובע גם מיכולת הבנק לצמוח תוך שימור תיאבון הסיכון, שימוש גובר בערוצי הבנקאות המסורתית והדיגיטלית, גמישות עסקית טובה הנובעת ממרווח מספק מעל יעד ההון הרגולטורי ומיצוב עסקי בולט לחיוב המבוסס על נתחי שוק משמעותיים. מאפיינים אלו, תומכים ביכולת ייצור ההכנסות העתידית של הבנק לצד המשך שמירה על

¹ הסתברות התמיכה מוערכת על ידנו כגבוהה ואינה שונה ביחס לבנקים אחרים במערכת אולם בשל ה- BCA הגבוה אינה יכולה להשתקף ביותר מנוטש אחד
² בנק העוסק במגוון פעילויות לרבות: אשראי קמעונאי, אשראי עסקי, גיוס פיקדונות, פעילות בשוק ההון, ייעוץ, תפעול ועוד.

פרופיל הסיכון.

שיעורי הרווחיות של הבנק מציגים שיפור מתמשך בשנים האחרונות, נוכח צמיחה בבסיס הכנסות המושפע מגידול בתיק האשראי, עליה שולית במרווח הפיננסי ויישום מספר מהלכי התייעלות לאורך השנים האחרונות, המגבילים את היקף ההוצאות התפעוליות של הבנק, וכוללים מעבר לערוצים ישירים, קיטון סניפים, צמצום שטחי הנדל"ן ובעיקר ירידה משמעותית במספר המשרות, לצד שיפור הגמישות הניהולית. כל אלו, משתקפים בשיפור מתמשך ביחס היעילות התפעולית של הבנק לצד שיפור ביכולת ייצור הרווחים העתידית שלו. כך להערכתנו, תשואת הליבה על נכסי הסיכון והתשואה על הנכסים צפויות להשתפר ולנוע בשנות התחזית בטווח שבין 1.8%-1.9% ו-0.7%-0.8%, בהתאמה.

ההנחות המרכזיות ביחס לרווחיות הבנק עליהן מבוסס תרחיש הבסיס של מידרוג לשנים 2019-2020 הן כדלקמן: (1) צמיחה בתיק האשראי בדומה לקצב צמיחת התמ"ג (בנטרול ההשפעה החד פעמית בגידול האשראי העסקי שניתן למקסם את כתוצאה מיציאה מאיחוד), לצד תחרות גבוהה במגזר העסקי והמשך צמצום החשיפה למגזר משקי הבית; (2) המשך סביבת ריבית ואינפלציה נמוכות לצד המשך התמקדות באשראי העסקי; (3) שיעור הוצאות להפסדי אשראי של 0.20%-0.25%; (4) המשך זחילת הוצאות השכר בהתאם להסכמי השכר בבנק (שיעור טייס אוטומטי של כ-3.5%) לצד השפעה מקזזת של המשך צמצום מס' המשרות בהתאם להסכם הקיבוצי החדש; (5) קיטון משמעותי בהיקף עמלות כרטיסי אשראי לצד קיטון בהוצאות התפעוליות בגין השלמת עסקת מקס איט ורישום רווח ההון.

הבנק משמר יחסי הלימות הון הולמים ל-BCA, ובפער טוב ביחס לדרישות ההון הרגולטוריים, המהווה גורם חיובי לפוטנציאל הצמיחה של הבנק, ולגמישותו העסקית. נציין, כי כרית ההון של הבנק סופגת הפסדים בלתי-צפויים בצורה טובה ביחס לתרחישי הקיצון של מידרוג ותומכת ביציבותו לאורך המחזור הכלכלי. מידרוג צופה כי הכרית ההונית תמשיך להיבנות ויחסי הלימות ההון ישמרו על יציבות מסוימת בשוליים בתרחיש הבסיס כתוצאה מהגורמים הבאים: (1) רווחים צבורים; (2) חלוקת דיבידנד בטווח של עד 50% מהרווח הנקי³; (3) גידול בהיקף נכסי הסיכון בדומה לקצב גידול תיק האשראי.

פרופיל הנזילות של הבנק בולט לטובה ונתמך מחד במבנה מקורות נח, רחב ומפוזר, המבוסס על שיעור פיקדונות יציבים (קמעונאיים) מהותי, מלאי נכסים נזילים משמעותי ובסיכון נמוך ויחס כיסוי נזילות (LCR) גבוה משמעותית מהרף הרגולטורי (100%), התומך בגמישות העסקית. מנגד, מושפע לשלילה ממרכיב פיקדונות סטונאיים⁴ גבוה יחסית, אשר להערכתנו יהיה פחות יציב לאורך המחזור. דירוגי הפיקדונות לזמן ארוך והחוב הבכיר של הבנק נקבעו רמת דירוג אחת (נוטש) מעל הערכת ה-BCA, המגלמים את הערכתנו להסתברות גבוהה לתמיכה חיצונית בעת הצורך. דירוג החוב הנחות של הבנק שאינו מוכר לצורך באזל III משקף אף הוא הנחת תמיכה גבוהה מצד המדינה, כמפורט בהמשך.

אופק הדירוג

כיוון ההתפתחות היציב להערכת האיתנות הפיננסית הפנימית והאופק היציב לדירוגי הבנק משקף את הערכת מידרוג לכך שהבנק ישמר פרופיל פיננסי הולם לאורך המחזור, תוך שמירה על מדדי הסיכון בתיק האשראי וכריות ספיגת ההפסדים בטווח תרחיש הבסיס של מידרוג.

גורמים אשר יכולים להוביל להעלאת ה-BCA ודירוגי הבנק:

- שיפור משמעותי בשיעורי הרווחיות ויציבותה לאורך זמן
- הקטנה משמעותית של הריכוזיות הענפית ולוויים בתיק האשראי

³ נציין כי במרס 2019, עודכנה מדיניות חלוקת הדיבידנדים של הבנק מ-40% ל-50% מהרווח הנקי בכפוף ליעדי הלימות ההון של הבנק וכי החלוקה בפועל ברבעון הראשון של שנת 2019 עמדה על 40%
⁴ פיקדונות גופים מוסדיים

גורמים אשר יכולים להוביל להורדת ה- BCA ודירוגי הבנק:

- פגיעה במעמד הבנק במפת הבנקאות המקומית
- שחיקה בכריות הרווחיות והון
- הרעה משמעותית באיכות תיק האשראי

בנק לאומי לישראל בע"מ, נתונים פיננסיים ויחסים עיקריים, במיליוני ₪ ובאחוזים:

מיליוני ₪	31.03.2019	2018	2017	2016	2015	2014
אשראי לציבור	280,365	282,735	271,165	265,428	265,070	256,468
פיקדונות הציבור	363,587	364,662	362,478	346,854	328,693	303,397
סך כל ההון העצמי המיוחס לבעלי מניות הבנק	36,421	36,161	33,553	31,714	29,107	26,138
סך נכסים	456,198	460,657	450,838	438,603	416,499	396,984
רווח לפני מס והוצאות להפסדי אשראי	1,729	5,424	4,973	4,354	4,579	3,133
רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק	1,092	3,257	3,172	2,791	2,835	1,413
(%)						
ענף הגדול להון עצמי רובד 1	166%	169%	154%	150%	172%	170%
לוחים גדולים להון עצמי רובד 1 [2]	NA	10%	3%	9%	8%	1%
חובות בעייתיים מאשראי לציבור	2.3%	2.5%	2.7%	2.9%	3.1%	4.0%
חובות בעייתיים להון עצמי והפרשה להפסדי אשראי	16.5%	17.5%	20.1%	21.9%	25.5%	33.9%
הוצאה להפסדי אשראי מאשראי ממוצע לציבור [3]	0.0%	0.2%	0.1%	0.0%	0.1%	0.2%
רווח נקי למוצע נכסים [3]	1.0%	0.7%	0.7%	0.7%	0.7%	0.4%
רווח לפני מס והוצאות להפסדי אשראי לממוצע נכסי סיכון [3]	2.2%	1.7%	1.7%	1.5%	1.5%	1.1%
יחס היעילות	53.0%	60.6%	62.9%	66.1%	65.9%	74.9%
הלימות הון רובד 1	11.6%	11.1%	11.4%	11.2%	9.6%	9.1%
סך כל ההון העצמי לסך נכסים	8.0%	7.8%	7.4%	7.2%	7.0%	6.6%
מקורות מימון פחות יציבים [4] לסך נכסים	16.5%	15.4%	16.8%	13.5%	14.3%	NA
יתרות נזילות [5] לפיקדונות הציבור	36.4%	36.7%	38.3%	40.3%	35.6%	32.0%

[1] לפי חלוקה של מגזרים פיקוחיים; [2] סך אשראי מאזני מעל 5% מההון העצמי של הבנק; [3] סך הרווח הנקי - מחושב על בסיס שנתי; [4] פיקדונות גופים מוסדיים (סיטונאיים), אגח וכתבי התחייבות נדחים לפירעון עד שנה ופיקדונות מבנקים; [5] מזומנים ופיקדונות בבנקים, אגרות חוב ממשלות ישראל וארה"ב ונכסים מגובים ממשלת ארה"ב

פירוט השיקולים העיקריים להערכת האיתנות הפיננסית הפנימית (BCA)

פרופיל עסקי גבוה ופיזור מקורות ההכנסה תורמים ליכולת השבת הכנסות הגבוהה

הבנק הינו בנק אוניברסלי, בעל מותג חזק ואחד משתי הקבוצות הבנקאיות הגדולות במערכת הבנקאית המקומית לאורך זמן במונחי סך נכסים, אשראי ופיקדונות, כפי שמשתקף בנתחי שוק גבוהים ויציבים לאורך זמן. כך, נתח השוק של הבנק בסך נכסי המערכת, עמד על כ- 28.2%, ליום ה-31 במרס 2019. מיצובו העסקי הגבוה של הבנק מבוסס גם על הצעת מגוון רחב של שירותים בנקאיים ופיננסיים, בסיס לקוחות רחב ומפוזר, מערך סינוף גדול ופרוס היטב וכן בהצעת ערך וחדשנות בתחום הבנקאות הדיגיטלית ("Pepper") ושירותים פיננסיים דיגיטליים נוספים. קיומו של מודל הפעלה דיגיטלי לצד המודל המסורתי, לצד התפתחות החדשנות הטכנולוגית הצפויה בשנים הקרובות, תורמים ויתרמו להערכתנו ליכולת השבת הכנסות הגבוהה של הבנק ולישיור פרופיל עסקי גבוה לאורך המחזור הכלכלי. בטווח הזמן הארוך אנו צופים כי מחולל התחרות העיקרי יהיה חדשנות, כאשר בנקים שלא יתאימו את המודל העסקי לאורך זמן עשויים לחוות שחיקה משמעותית בפרופיל העסקי.

בפברואר 2019, הושלמה עסקת מכירת מקס איט, כאשר השפעתה על תיק האשראי של הבנק, הסתכמה בקיטון של כ- 8.2 מיליארד ₪ (ברובו אשראי למגזר משקי הבית), אשר קוזז בחלקו על ידי גידול באשראי עסקי גם בגין מתן אשראי למקס איט. נציין כי, בנטרול הנכסים של מקס איט, תיק האשראי של הבנק צמח בכ- 2.2% בהשוואה לסוף שנת 2018. בנוסף, נציין כי להערכתנו, למכירה אין השפעה מהותית על הפרופיל העסקי והפיננסי של הבנק, וכי בטווח הזמן הבינוני עשויה אפליקציית התשלומים של הבנק להוות פיצוי מאובדן ההכנסות מכרטיסי האשראי ולתמוך בפתרון תשלומים ובהשבת עמלות תפעוליות הן מלקוחות הקצה והן מעסקים במידה ויוסרו החסמים הרגולטוריים. זאת גם ללא הנחות לפיצוי בגין גידול בהיצע נוכח כניסת חברות כרטיסי אשראי מתחרות לעבודה עם

הבנק, שינויים בהסכמים המסחריים ובמודל התפעולי.

יציבות ההכנסות של הבנק, כפי שמוערכת על-ידי מידרוג, סבירה ביחס ל- BCA וביחס למערכת, מחד מושפעת לטובה ממיקודו הקמעונאי של הבנק המהווה כ- 65% מהכנסות הבנק בשנים האחרונות, תורם ליכולת ייצור ההכנסות וממתן את תנודתיות הפעילות ומאידך ממרכיב הכנסות עסקי-מסחרי גבוה יחסית המהווה כ- 24%, אשר נחשב להערכתנו לפחות יציב. בנוסף, לבנק שיעור סביר של הכנסות מעמלות (כ- 30% בשלוש שנים האחרונות), אשר נגזר מעמלות בגין פעילות כרטיסי האשראי של מקס איט. אנו צופים, כי עם הגידול בתיק האשראי ולצד ביצוע עסקת המכירה של מקס איט, משקל ההכנסות מעמלות צפוי להישחק לטווח של 20%-25% ובדומה למגמה המאפיינת את המערכת בשנים האחרונות.

מנגד נציין, כי לבנק פיזור מקורות ההכנסה הולם התומך ביכולת השבת הכנסות ויציבות הרווחים, הנשען לאורך זמן על 4 רגליים עיקריות, הכוללות מגזר עסקים קטנים ובינוניים, עסקים גדולים, משקי בית (ובנקאות פרטית) ומשכנתאות המהווים כ- 25%, 25%, 24% ו- 17% מהכנסות הבנק, בהתאמה.

מדיניות ניהול סיכונים תומכת בפרופיל הסיכון של הבנק; מנגד, ריכוזיות האשראי ביחס לכרית הספיגה ההונית עודנה גבוהה יחסית

מערכי ניהול הסיכונים של הבנק מקיפים ותומכים בהתוויית מדיניות ניהול הסיכונים, קביעת תיאבון הסיכון התואם את אסטרטגיית הבנק, ניטור ובקרת סיכונים. בדומה לבנקים נוספים במערכת, לבנק מערך לטיפול באיומי סייבר ואבטחת מידע המהווים סיכון מתפתח משמעותי. סיכוני האשראי מנוהלים באמצעות מודלי דירוג סטטיסטיים והערכות מומחה. נציין, כי ריכוזיות האשראי הענפית ביחס לכרית הספיגה ההונית עודנה גבוהה ביחס ל- BCA ולמערכת, ומהווה משקולת על פרופיל הסיכון של הבנק, אך מנגד, ריכוזיות הלווים הולמת ל- BCA ובולטת לחיוב ביחס למערכת. כך, ריכוזיות הענף הגדול ביותר מהון רוברד 1 (הון ליבה) בבנק הינו ענף נדל"ן ובינוי, בדומה למערכת, המהווה כ- 166% (כ- 146%, בממוצע בקבוצת השוואה) ליום ה- 31 במרס 2019, והחשיפה ללווים גדולים, המהווים מעל 5% מהון הליבה (מעל 1,760 מיליון ₪) של הבנק היוותה כ- 10% ב-31 בדצמבר 2018 (כ- 25% בממוצע בקבוצת השוואה). להערכת מידרוג, בטווח הזמן הקצר והבינוני לא צפוי שיפור מהותי במדדים אלו, למרות צפייתנו לשיפור מסוים כתוצאה מהגידול המתמשך בהון הבנק. סיכוני השוק בבנק נאמדים על-ידי מודל ה- VaR תחת הנחות שמרניות, בדומה לכלל המערכת הבנקאית וכפעילות משלימה להערכת הסיכון נבחנים מספר תרחישי קיצון, (לרבות תרחישים הוליסטיים) בדרגות חומרה משתנות. להערכת מידרוג, תיאבון סיכון השוק של הבנק נמוך יחסית והולם את ה- BCA, כפי שבא לידי ביטוי במגבלת VaR שמרנית יחסית של כ- 2.0% מהון הליבה.

בהמשך להערכתנו הקודמת, הבנק שמר על רמת סיכון נמוכה בתיק האשראי אשר תומכת בהעלאת ה- BCA וביצועי הבנק לאורך המחזור

הבנק מאופיין בתיק אשראי איכותי, התומך ביכולת השבת ההכנסות העתידית שלו, כפי שמשקף במדדי סיכון בולטים לטובה ביחס ל- BCA וכרית לספיגת הפסדים צפויים גבוהה יחסית, אשר תומכת בביצועי התיק לאורך המחזור. בדומה למערכת, הבנק שיפר בשנים האחרונות בצורה ניכרת את מדדי איכות תיק האשראי אשר הינם טובים ביחס לדירוג. כך, שיעור החובות הבעייתיים לאשראי לציבור (ברוטו) עמד על כ- 2.3% ל-31 במרס 2019 (2014: 4.0%) ושיעור החובות הפגומים ובפיגור מעל 90 יום עמד על כ- 1.2% לאותו מועד (2014: 2.2%). בנוסף, הבנק מאופיין ביחס כסוי גבוה⁵ יחסית אשר השתפר לאורך השנים, ועמד על כ- 97% (כ- 96% בקבוצת השוואה) ליום ה- 31 במרס 2019 (2014: 69%). שיפור מתמשך זה באיכות תיק האשראי, אשר נבע גם ממחיקות משמעותיות לאורך השנים האחרונות, ומיקוד בסגמנטים מפוזרים יותר מאפשר לבנק גמישות רבה בניהול תיק האשראי ויצירת הכנסות לאורך המחזור הכלכלי, תומך באיתנותו הפיננסית וביכולת בניית כרית ההון לאורך המחזור. מנגד נציין, כי איכות התיק מושפעת לשלילה בדומה לכלל המערכת, מפיזור גיאוגרפי נמוך, מאפיינים מבניים של השוק המקומי וריכוזיות תיק האשראי העסקי

⁵ הפרשה להפסדי אשראי לחובות פגומים ובפיגור מעל 90 יום

והקורלציה הגבוהה בינו לבין הסביבה הכלכלית.

לבנק קיימת חשיפה גבוהה יחסית לענפי המשכנתאות והנדל"ן, אשר עמדו במצטבר על כ- 48% מסך חובות הבנק ב-31 במרס 2019 ובדומה לקבוצת השוואה (כ- 47%, לאותו המועד). ענף הנדל"ן מאופיין ברמת סיכון גבוהה יחסית, נוכח מאפיינים הומוגניים, כאשר חשיפת הבנק גבוהה ביחס לקבוצת השוואה וביחס לכרית ההונית, כאמור. יש לציין, כי נהלי החיתום השמרניים של הבנק לענף זה ממתנים את הסיכון הענפי. מנגד, החשיפה לענף המשכנתאות (כ- 28% מסך האשראי המאזני של הבנק) מאופיינת ברמת סיכון ממותנת יחסית, נוכח מדדי סיכון טובים, כאשר להערכתנו, סיכון משמעותי לאיכות תיק המשכנתאות, למרות אינפלציית מחירים משמעותית בשנים האחרונות ושחיקה ביכולת לרכוש דירה, יתרחש רק במקרה שבו שיעורי האבטלה ינועו לכיוון דו ספרתי במשולב עם עלייה בסביבת הריבית, כאשר אינדיקטור מקדים לכך יהיה שחיקה בביצועי המגזר העסקי. סיכון זה ממותן בשל תהליכי החיתום השמרניים בבנק, כפי שמשקף בשמירה על יכולת החזר גבוהה התומכת בהסתברות נמוכה לכשל, כאשר שיעור המינוף הממוצע בתיק ההלוואות לדירור סביר ועומד על כ- 45.4% מהתיק ב-31 במרס 2019.

בנוסף נציין, כי מגזר האשראי הקמעונאי, אשר מהווה מוקד סיכון מתפתח בשנים האחרונות נוכח צמיחה מהירה, היצע מורחב, עלייה ברמת המינוף הכוללת של משקי הבית ולצד חוק חדלות הפירעון החדש צפויים להמשיך וללוחץ על איכות התיק של הבנק והמשק. להערכתנו, השפעה זו ממותנת באמצעות תהליכי החיתום השמרניים של הבנק התומכים באיכות התיק ובשיפורו לאורך זמן. בהקשר לכך נציין, כי הבנק זיהה את העלייה ברמת הסיכון, בשלב מוקדם יחסית ושינה את מיקודו העסקי בשנים האחרונות, תוך עצירת הצמיחה בתיק זה שהתבטאה בצמצום משקלו של אשראי זה מסך התיק (ירידה משיעור של מכ- 15% בסוף שנת 2015 לכ- 10% ב-31 במרס 2019).

תרחיש הבסיס של מידרוג לגבי איכות תיק האשראי של הבנק מבוסס על מספר השפעות אקסוגניות מאקרו-כלכליות, ובהן: (1) צמיחה של כ- 3.1%-3.5% בממוצע בשנתיים הקרובות; (2) המשך שיעור אבטלה נמוך ויציב תוך המשך גידול מסוים בשכר הריאלי; (3) סביבת ריבית נמוכה ויציבה לפחות עד לסוף שנת 2019 ועלייה שולית בריבית בשנת 2020; (4) סביבה אינפלציונית מתונה בטווח התחנות של גבול היעד של ב"י; (5) המשך תחרות מצד שוק החוב החוץ-בנקאי בתיק העסקי וגידול בהיצע האשראי במגזר הקמעונאי. נציין, כי השפעות עתידיות של הקטנת פערי המידע בשל התחלת פעילותן של לשכות האשראי אינן חלק מתרחיש הבסיס של מידרוג בשלב זה.

בתרחיש זה, צפוי תיק האשראי של הבנק לגדול בקצב דומה לקצב צמיחת התמ"ג, בנטרול השפעת תוספת האשראי העסקי של מקס איט ברבעון הראשון של 2019, עם שונות בצמיחה בין הסגמנטים. להערכתנו, הבנק ימשיך לצמצם את החשיפה לאשראי צרכני באמצעות הקשחת החיתום בשל עליית הסיכון כאמור, ומנגד המשך צמיחה בתיק המשכנתאות ובאשראי מסחרי ועסקי. נציין, כי פוטנציאל הצמיחה ותמהיל הצמיחה לצד פיזור טוב בתיק האשראי, תומכים בהרחבת בסיס ההכנסות ושימור איכות התיק ועל כן תומכים אף הם בהעלאת ה-BCA, נובעים גם מהערכתנו ליכולת הבנק לצמוח תוך שימור תיאבון הסיכון, שימוש גובר בערוצי הבנקאות המסורתית והדיגיטלית, גמישות עסקית טובה הנובעת ממרווח מספק מעל יעד ההון הרגולטורי שנקבע על-ידי ב"י ומיצוב עסקי בולט לחיוב המבוסס על נתחי שוק משמעותיים.

בנוסף, מידרוג בוחנת את התפתחות איכות תיק האשראי של הבנק בטווח הזמן הקצר והבינוני גם על בסיס מספר אינדיקטורים מאקרו-כלכליים מובילים⁶, אשר מצביעים על יציבות יחסית (משתנה בין הסגמנטים השונים של תיק האשראי) באיכות התיק בטווח הזמן הקצר, כאשר לאורך המחזור הבנק צפוי להמשיך ולהציג מדדי סיכון הולמים לחיוב ביחס ל-BCA. כך אנו צופים עלייה מסוימת בשיעור ההוצאות להפסדי אשראי לסך התיק, שינוע בטווח של 0.20%-0.25%, תוך התמתנות מסוימת בפוטנציאל הגביה ועלייה ברמת הסיכון, כאמור במגזר הקמעונאי וה-SME. בנוסף, שיעור החובות הבעייתיים מהתיק צפוי לשמור על יציבות יחסית ברמה הולמת בטווח התחזית.

⁶ לפירוט אודות האופן שבו מידרוג בוחנת את איכות הנכסים של המערכת הבנקאית, ראו: אינדיקטורים מובילים לבחינת איכות הנכסים של המערכת הבנקאית המקומית - דוח מיוחד, ינואר 2015. הדוחות מפורסמים באתר מידרוג: www.midroog.co.il

צפי להמשך שיפור בכרית הרווחיות בטווח התחזית לאור המשך יישום מהלכי התייעלות תומך בפרופיל הסיכון ובעליית

ה- BCA

רווחיות הבנק נמצאת במגמת שיפור בשנים האחרונות, בין היתר, בשל צמיחה בבסיס הכנסות שנהנה בעיקר מגידול בהיקף התיק, שיפור מסוים במרווח הפיננסי, שעמד בשנת 2018 על כ- 1.93% (2015: 1.84%) ויישום מהלכי התייעלות, שתמכו בירידה בהיקף ההוצאות התפעוליות בשנים האחרונות. מהלכי התייעלות כללו מספר תכניות שעיקרן מעבר לערוצים ישירים, קיטון של כ- 44 סניפים מאז שנת 2015, צמצום שטחי נדל"ן וקיטון משמעותי במספר המשרות (קיטון של כ- 1,850 המהווים כ- 14% מסך מצבת העובדים מאז שנת 2015)⁷ לצד שיפור הגמישות הניהולית. לאור זאת הבנק הצליח לשפר את יחס היעילות שלו מכ- 66% בשנת 2015 לכ- 61% בשנת 2018. כתוצאה מכך הבנק הציג שיפור לאורך זמן בתשואת הליבה על נכסי סיכון ושמר על יציבות יחסית בתשואה על נכסים (ROA) אשר קיזזה את השפעת הירידה בכנסות מימון שאינן מריבית ועלייה בהוצאות להפסדי האשראי. כך, עמדו היחסים בשנת 2018 על כ- 1.7% (2015: 1.5%) ו- 0.7% (2015: 0.7%) ובדומה למוצע בקבוצת השוואה (כ- 1.7% וכ- 0.6%, בהתאמה) ולאותו המועד. נציין, כי בשלושת החודשים הראשונים של 2019, השלים הבנק את עסקת המכירה של מקס איט, בגינה רשם הבנק רווח לאחר מסך בסך של כ- 314 מיליון ₪ לפני השפעת המס. המשך שיפור הרווחיות, להערכתנו, יהיו אחד האתגרים המרכזיים של הבנק, בין היתר, בשל סביבה עסקית מאתגרת, כאשר בדומה למערכת, גורמים רבים בצד ההכנסות הינם אקסוגניים לבנק ועל כן נדרשת המשך שליטה במבנה ההוצאות.

הבנק החל ליישם תוכנית התייעלות נוספת במקביל לזאת שנחתמה בשנת 2017 ובגינה יפרשו כ-480 עובדים לאורך 5 שנים, באמצעות הסכם קיבוצי עדכני שנחתם ביוני 2019, הכולל קיטון של 700 משרות נוספות (מתוכן 250 באמצעות תוכנית פרישה מראון) עד 2020 לצד העסקה של 450 עובדים חדשים בתחומי טכנולוגיה, דאטה ודיגיטל וללא מרכיב טייס האוטומטי, ומימוש נכסי הנדל"ן של יחידות המטה של הבנק, לטובת מעבר למתחם מרוכז בלוד. בנוסף, מכירת מקס איט ברבעון הראשון של 2019 המאופיינת ביעילות תפעולית חלשה ביחס לבנק (כ- 75% במוצע בשלוש השנים האחרונות) והקמת חטיבת התפעול, צפויות להערכתנו לתרום גם כן לשיפור מסוים ביעילות התפעולית. מנגד, שיעור הטייס האוטומטי ממשיך להיות מהותי ומגביל את שיעור הירידה במבנה ההוצאות. ההנחות המרכזיות ביחס לרווחיות הבנק עליהן מבוסס תרחיש הבסיס של מידרוג לשנים 2019-2020 הן כדלקמן: (1) צמיחה בתיק האשראי בדומה לקצב צמיחת התמ"ג, לצד תחרות גבוהה במגזר העסקי והמשך צמצום החשיפה למגזר משקי הבית; (2) המשך סביבת ריבית ואינפלציה נמוכות לצד המשך התמקדות באשראי העסקי; (3) שיעור הוצאות להפסדי אשראי של 0.20%-0.25%, כאמור; (4) המשך זחילת הוצאות השכר בהתאם להסכמי השכר בבנק (שיעור טייס אוטומטי של כ- 3.5%) לצד השפעה מקזזת של המשך צמצום מס' המשרות בהתאם להסכם הקיבוצי החדש; (5) קיטון משמעותי בהיקף עמלות כרטיסי אשראי לצד קיטון בהוצאות התפעוליות בגין השלמת עסקת מקס איט ורישום רווח ההון, כאמור.

בתרחיש זה, מידרוג צופה כי יחסי הרווחיות של הבנק ימשיכו להשתפר ולתמוך בהמשך בניית כרית ההון וב- BCA. כך, תשואת הליבה על נכסי הסיכון והתשואה על הנכסים צפויות לנוע בשנות התחזית בטווח שבין 1.8%-1.9% ו- 0.7%-0.8%, בהתאמה.

כרית ההון ממשיכה להתאפיין בקיבולת ספיגת הפסדים טובה והולמת ל- BCA

הבנק משמר יחסי הלימות הון הולמים ובמרווח טוב מעל היעד הרגולטורי עקב צבירת רווחים בניכוי דיבידנדים (מדיניות של 40% מהרווח הנקי⁸), אופטימיזציה וניהול של נכסי הסיכון ותמהיל הנכסים. הלימות ההון העצמי רובד 1 של הבנק (הון הליבה), כרית ספיגת הפסדים הבלתי-צפויים המרכזית, עמדה על כ- 11.6% ב-31 במרס 2019 (11.5% לפני השפעת תכנית התייעלות) ובפער ניכר מחסם הרגולטורי (130 נקודות בסיס). פער זה תומך בפרופיל הסיכון ומשפיע לחיוב על הגמישות העסקית של הבנק ועל פוטנציאל הצמיחה שלו, גם לאחר השלמת העסקה של מקס איט. בנוסף, רמת המינוף המאזני הפשוט (סך ההון למאזן) של הבנק שעמדה על כ- 8.0% ב-31 במרס 2019, בולטת לטובה ביחס למערכת (ממוצע של כ- 7.2%) ונמצאת במגמת שיפור לאורך זמן (2015: 7.0%).

⁷ מס' משרות על בסיס ממוצע חודשי בישראל ובחול

⁸ במרס 2019, עודכנה מדיניות חלוקת הדיבידנדים של הבנק מ- 40% ל- 50% מהרווח הנקי בכפוף ליעדי הלימות ההון של הבנק

מידרוג בחנה מספר תרחישי לחץ לאופק של שנה (חלקם הוליטיים) בדרגות חומרה משתנות לגבי כריות ספיגת ההפסדים של הבנק ביחס לפרופיל הסיכון שלו, תוך הנחת שיעורי PD ו-LGD משתנים בענפי המשק השונים ובתרחישים השונים, חשיפה לסיכונים שוק, בניית ההון העצמי על-ידי רווחים מותאמים לתרחיש והיעדר חלוקת דיבידנד כתלות בתרחיש. הלימות הון עצמי רובד 1 של הבנק נעה בטווח שבין 10.9% בתרחיש הקל לבין 9.4% בתרחיש החמור ביותר מאפשרת לבנק לספוג הפסדים בלתי-צפויים בצורה טובה ותומכת ביציבותו לאורך המחזור הכלכלי.

מידרוג צופה כי הכרית ההוגית תמשיך להיבנות ויחסי הלימות ההון ישמרו על יציבות מסוימת כתוצאה מהגורמים הבאים: (1) רווחים צבורים; (2) חלוקת דיבידנד של עד 50% מהרווח הנקי; (3) גידול בהיקף נכסי הסיכון בדומה לקצב גידול תיק האשראי.

פרופיל נזילות בולט לטובה הנתמך במבנה מקורות נח ומלאי נכסים נזילים משמעותי

מבנה המקורות של הבנק, בדומה לכל מערכת הבנקאות המקומית, נסמך בעיקר על בסיס פיקדונות רחב, שהפגין יציבות לאורך המחזור הכלכלי ומושפע לחיוב מתרבות החיסכון בשוק המקומי. הבנק מאופיין ביחס נוח ובלוט לחיוב לאורך זמן בין תיק האשראי לציבור לפיקדונות שעמד על כ- 77% ב-31 במרס 2019, בהשוואה למוצע של 83% במערכת המקומית. מבנה המקורות של הבנק מכיל מרכיב מהותי של פיקדונות יציבים (קמעונאיים) בפיזור רחב (כ- 40% ממשקי בית ובנקאות פרטיות וכ- 16% מעסקים קטנים וזעירים ב-31 במרס 2019), ההולמים להערכת מידרוג, את פרופיל הסיכון של הבנק. כך, לבנק שיעור הולם של מקורות מימון פחות יציבים⁹ מסך הנכסים, אשר עמדו על כ- 16% (מוצע של כ- 13% בקבוצת ההשוואה). בנוסף, לבנק, יחס NSFR, כפי שמחושב על ידנו¹⁰, הולם ובמרווח מספק מעל רמה של 100%, המבטא גם כן את מבנה המקורות הנוח. מנגד, נציין כי לבנק שיעור גבוה יחסית של פיקדונות סיטונאיים כ- 17% ביחס לכ- 15% במוצע במערכת, שיעור שאנו מעריכים כי לא ישתנה מהותית בטווח התחזית.

כנגד סיכון הנזילות, לבנק מלאי נכסים נזילים¹¹ משמעותי, המהווה מרכיב גבוה יחסית בסך הפיקדונות ועמד ליום ה-31 במרס 2019 על כ- 36%. מלאי זה כולל בעיקר מזומנים ופיקדונות בבנקים, ותיק ניירות הערך, המהווה כ- 17% מסך הנכסים ל-31 במרס 2019 ומאופיין ברמת סיכון (אשראי) סבירה נוכח רכיב מהותי של אג"ח ממשלת ישראל (כ- 52%) ואג"ח ממשלות זרות (כ- 13%, מתוכן כ- 7% ממשלת ארה"ב) ובשיעורים דומים לאורך זמן. תיק זה מהווה כלי לספיגת עודפי מקורות ולניהול חשיפות השוק השונות של הבנק, אולם חושף אותו לסיכון ריבית על גווניה, סיכון המועצם בסביבת הריבית הנוכחית. בנוסף, ניהול הנזילות נתמך גם ביחס כיסוי נזילות (LCR) רגולטורי של כ- 129% ליום 31 במרס 2019, גבוה משמעותית מהרף הרגולטורי (100%) ובלוט לטובה ביחס למערכת, התומך גם-כן בפרופיל הנזילות ובגמישות העסקית.

מידרוג צופה כי מבנה המקורות של הבנק והנזילות הטובה ישמרו לאורך טווח הזמן הקצר והבינוני, בין היתר, נוכח הערכתנו להיעדר שינוי בתרבות החיסכון בשוק המקומי ופוטנציאל הצמיחה בתיק האשראי. כך, פרופיל הנזילות צפוי להיות בולט לחיוב, להערכתנו בשנתיים הקרובות וימשיך להוות גורם תומך ל-BCA של הבנק.

שיקולים מבניים ותמיכה חיצונית

בחינת מידרג ההפסד הצפוי היחסי

בהתאם למתודולוגיה של מידרוג, דירוג החובות הנחותים של הבנק (כתבי התחייבויות הנדחים) מתבסס על הערכת האיתנות הפיננסית הפנימית (BCA) של הבנק, אשר הינה העוגן לדירוג התחייבויות הבנק ומשקפת את הסיכון לכשל ויכולתו לשרת את התחייבויותיו על בסיס עצמאי וללא הנחת תמיכה חיצונית. לאחר מכן אנו מבצעים התאמת דירוג לסיכון האשראי של מכשיר החוב הנחות לפי מאפייניו הספציפיים - בהתחשב במידת הנדחות המבנית של המכשיר, מנגנוני ספיגת הפסדים בתנאי המכשיר ואי הודאות בנוגע לנקודת הפעלתם (בטריגר החוזי ו/או לפי שיקול דעת המפקח על הבנקים). אנו מפחיתים רמת דירוג אחת (נוטש) מה-BCA לדירוג כתבי התחייבות נדחים (הון משני תחתון), המגלמת את הנחיתות המשפטית-חוזית של חובות אלו ביחס לחוב הבכיר של הבנק.

⁹ פיקדונות מבנקים, פיקדונות מגופים מוסדיים ואגרות חוב וכתבי התחייבות לשלם ב-12 חודשים הקרובים

¹⁰ מחושב על ידנו על בסיס הגדרות של וועדת באזל

¹¹ מזומנים ופיקדונות בבנקים, אג"ח ממשלת ישראל וממשלת ארה"ב ונכסים בערבות ממשלת ארה"ב

אנו מפחיתים שתי רמות דירוג (נוטשים) מה- BCA של הבנק לדירוג שטרי הון הנדחים (הון משני עליון), המגלמים את הנדחות המשפטית-חוזית ביחס ליתר התחייבויות הבנק (למעט מכשירים ברובד 1 וההון העצמי) ומנגנון ספיגת ההפסדים החוזי. אנו מפחיתים שלוש רמות דירוג (נוטשים) מה- BCA של הבנק לדירוג שטרי הון הנדחים (הון ראשוני), המגלמים את הנדחות המשפטית-חוזית ביחס ליתר התחייבויות הבנק (למעט הון משני עליון, מכשירים ברובד 1 וההון העצמי) ומנגנון ספיגת ההפסדים החוזי. בהתחשב ברמת ה- BCA של הבנק וברמת הלימות ההון הקיימת והצפויה להערכתנו ובפרופיל הנזילות הבולט לטובה, אי הוודאות לגבי הסבירות להגעה להתערבות רגולטורית הינה נמוכה ולפיכך לא גולמה בהורדת נוטש נוסף.

תמיכה חיצונית

דירוג הפיקדונות והחוב הבכיר זוכים להטבה של רמת דירוג אחת (נוטש) בשל מגבלת סולם הדירוג, והחובות הנחותים זוכים להטבה של 2 רמות דירוג (נוטשים) בגין הסתברות גבוהה לתמיכה חיצונית מצד המדינה בהתאם למודל ה- JDA של מידרוג. הנחת ההסתברות לתמיכה החיצונית לאורך כל מבנה ההתחייבויות מבוססת על הסיבות הבאות: חשיבות גבוהה של המערכת הבנקאית לכלכלה המקומית ולמערך התשלומים והצורך בשמירת יציבותה; ריכוזיות הגבוהה של המערכת הבנקאית והפיננסית; קישוריות גבוהה יחסית בין המערכת הבנקאית לגופים מוסדיים; היותה של המערכת הפיננסית המקומית ספק אשראי מרכזי לממשלה; אי-ודאות מסיימת בנוגע להתנהגות ואמון בעלי החוב השונים ביחס לכפיית הפסדים קרוב לנקודת הכשל בהיעדר ניסיון קודם. בנוסף, מדינת ישראל הוכיחה בעבר נכונות לתמיכה בבנקים כושלים ואנו לא מניחים שינוי במדיניות זו.

הנחת התמיכה הגבוהה בחובות הנחותים נובעת גם מכך שבישראל לא נצפה שינוי משמעותי בפרדיגמת התמיכה המערכתית לאורך השנים האחרונות. עד כה, הרגולטורים בישראל לא נאלצו להתמודד עם תרחישי לחץ משמעותיים במערכת הבנקאות ובניגוד לאזורים אחרים בעולם, לא בוצעה חקיקה ולא ניתנו הוראות שעלולות להשתמע כי חל שינוי בסיכון של החובות הנחותים מנקודת מבט משפטית. להבנת המלצות הועדה לטיפול בבנקים כושלים לא צפויות להכיל כפיית הפסדים (Bail-In) על חובות נחותים ישנים (אינם מוכרים לצורך באזל ווו), גם מתוך רצון לשימור אמון הציבור, אשר השקיע בעבר במכשירים אלה מתוך הנחת תמיכה ובשל היות כתבי התחייבות נדחים בעלי מנגנון חוזי לספיגת הפסדים (CoCo) כלי הגיוס היחיד של חוב נחות, תוך פירעון עיתי של החובות הישנים.

נציין, כי גם לאחר שקלול התמיכה החיצונית בדירוג החובות הנחותים, מידרוג תשמור בדרך כלל על כך שהפער המינימאלי האפשרי בין דירוג החוב הבכיר של הבנק לחובותיו הנחותים ובין החובות הנחותים עצמם, הינו לפחות רמת דירוג אחת (נוטש), המשקפת את ההפסד הצפוי היחסי הגבוה יותר לאורך מבנה התחייבויות.

אודות הבנק

בנק לאומי לישראל בע"מ והחברות הבנות שלו מהווים את אחת מקבוצות הבנקאיות הגדולות בישראל. הבנק מאורגן בשלושה קווי עסקים מרכזיים הממוקדים בפלחי שוק שונים, כאשר כל קו עסקים מתמחה במתן שירותים בנקאיים ופיננסיים למגזר לקוחות מסוים, זאת לצד פעילות חברות הבנות בחו"ל ובישראל: בנקאות קמעונית; עסקית ומסחרית; בנקאות שוקי הון וניהול פיננסי. בנוסף לקווי העסקים המנוהלים בבנק, לאומי פועל באמצעות חברות הבנות בארץ ובחו"ל: פעילות חברות הבנות בארץ - הכוללת בעיקר פעילות השקעות ריאליות, חיתום ובנקאות השקעות המבוצעת באמצעות לאומי פרטנרס בע"מ. בסוף חודש פברואר 2019 הושלמה העסקה למכירת כלל מניותיהם של הבנק יחד עם קבוצת עזריאלי, בחברת מקס איט לקרן ההשקעות Warburg Pincus בתמורת 2,500 מיליון ₪.

פעילות חברות הבנות בחו"ל - מבוצעת באמצעות חברות הבנות לאומי ארה"ב ("BLUSA") ולאומי בריטניה, אשר הפעילות העיקרית שלהן הינה הענקת אשראי ללקוחות עסקיים, מסחריים ועסקיים קטנים. בחודש ינואר 2018 התקשר הבנק בהסכם להכנסת שותפים אסטרטגיים ל-BLUSA. בהתאם להסכם רכשו כל אחד מהשותפים 7.5% מהון המניות של התאגיד דרכו שולט הבנק ב-BLUSA. הבנק הינו בנק ללא גרעין שליטה. בחודש יוני, הודיעה מנכ"לית הבנק על פרישה מתפקידה. בחודש יולי, התחלף יו"ר דירקטוריון בבנק ומונה ד"ר סאמר חאג' לתפקיד במקום מר דוד ברודט.

כתבי ההתחייבות הנדחים ואגרות החוב המדורגים על ידי מידרוג*:

מועד פירעון סופי	אופק דירוג	דירוג	מספר נייר ערך	סדרה
30.06.2020	יציב	Aaa.il	6040315	177
10.11.2020	יציב	Aa1.il	6040299	יד'
31.03.2024	יציב	Aaa.il	6040323	178
30.06.2026	יציב	Aaa.il	6040372	179
10.08.2059	יציב	Aa2.il (hyb)	6040257	300
10.08.2059	יציב	Aa2.il (hyb)	6040265	301
04.02.2060	יציב	Aa2.il (hyb)	6040141	200
04.02.2060	יציב	Aa2.il (hyb)	6040158	201

* הונפקו על ידי בנק לאומי לישראל בע"מ

מטריצת הערכת האיתנות הפיננסית הפנימית (BCA)

תחזית מידרוג [1]			ליום 31.03.2019				
שיקולים נוספים	ניקוד	מדידה	ניקוד	מדידה [1]	תת פרמטר	פרמטר	קטגוריה
	aaa.il	-	aaa.il	-		מיצוב עסקי	
שיעור הכנסות מעמלות	a.il	65%-60%	aa.il	61%	% הכנסות קמעונאיות	יציבות ההכנסות	פרופיל עסקי
מגזרים קמעונאיים	aa.il	4	aa.il	4	מספר קווי עסקים מעל 15%	פיזור ההכנסות	
	aa.il	-	aa.il	-		ממשל תאגידי	
	aa.il	-	aa.il	-		מדיניות ניהול סיכונים	
מגזר נדל"ן	a.il	~166%	a.il	166%	ענף הגדול להון ליבה (הון עצמי רובד 1)	ריכוזיות תיק האשראי	פרופיל סיכון
	aa.il	~10%	aa.il	*10%	לויים גדולים להון ליבה (הון עצמי רובד 1)	ריכוזיות תיק האשראי	
	aaa.il	~2%	aaa.il	*2%	מגבלת VAR להון ליבה (הון עצמי רובד 1)	תיאבון לסיכון שוק	
ריכוזיות תיק עסקי	aa.il	2.7%-2.6%	aa.il	2.3%	חובות בעייתיים לאשראי לציבור	איכות נכסים	
יחס כיסוי	aa.il	17.8%-17.4%	aa.il	16.7%	חובות בעייתיים להון עצמי והפרשה להפסדי אשראי		
	aa.il	0.8%-0.7%	aa.il	1.0%	רווח נקי לממוצע נכסים	רווחיות	
תגודתיות רווחים	aa.il	1.9%-1.8%	aa.il	2.2%	רווח לפני מס והוצאות להפסדי אשראי לממוצע נכסי סיכון		פרופיל פיננסי
מרחק מדרישה רגולטורית; עמידה בתרחישי קיצון	aa.il	60%-55%	aa.il	53%	יחס היעילות	הלימות ההון	
	aa.il	11.8%-11.6%	aa.il	11.6%	הון עצמי רובד 1 לנכסי סיכון		
	aa.il	8.5%-8.0%	aa.il	8.0%	הון עצמי לסך נכסים	מימון ונזילות	
איכות המקורות; יחס NSFR	aa.il	~16%	aa.il	16%	מימון פחות יציב לסך נכסים		
יחס LCR	aa.il	~36%	aa.il	36%	נכסים נזילים לפיקדונות הציבור		
						הערכת איתנות פיננסית	
						נגזרת	
						הערכת איתנות פיננסית	
						בפועל	

[1] המדדים המוצגים בטבלה הינם לאחר התאמות מידרוג, ולא בהכרח זהים לאלה המוצגים על ידי החברה. תחזית מידרוג כוללת את הערכות מידרוג ביחס למנפיק בהתאם לתרחישי הבסיס של מידרוג, ולא את הערכות המנפיק. * בהתאם לנתוני 31 בדצמבר 2018

דירוג חובות הבנק

דירוג סופי	דירוג נגזר	תמיכת מדינה	נחיתות ומנגנון ספיגת הפסדים	BCA מותאם	תמיכת בעלים ו/או צדדים קשורים	הערכת איתנות פיננסית פנימית (BCA)	פיקדונות ואגרות חוב
Aaa.il	Aaa.il	+1	0	aa1.il	0	aa1.il	כתבי התחייבות נדחים (הון משני תחתון)
*Aa1.il	Aaa.il	+2	-1	aa1.il	0	aa1.il	שטרי הון נדחים (הון משני עליון)
*Aa2.il(hyb)	Aa1.il(hyb)	+2	-2	aa1.il	0	aa1.il	שטרי הון נדחים (הון ראשוני)
*Aa3.il(hyb)	Aa2.il(hyb)	+2	-3	aa1.il	0	aa1.il	

* ניתנה תוספת של נוטש אחד על מנת לשמור על כך שהפער המינימלי האפשרי בין דירוג החוב הבכיר (פיקדונות ואג"ח) של הבנק יהיה לפחות דרגת דירוג אחת, וזאת כדי לשקף את ההפסד הצפוי היחסי הגבוה יותר של חובות אלה לעומת החוב הבכיר וביחס לחובות הנחותים עצמם כתוצאה מתנאי המכשירים עצמם.

דוחות קשורים

[בנק לאומי בע"מ - דוחות קשורים](#)

[דירוג בנקים - דוח מתודולוגי, אוגוסט 2019](#)

[טבלת זיקות והחזקות](#)

[סולמות והגדרות הדירוג של מידרוג](#)

הדוחות מפורסמים באתר מידרוג www.midroog.co.il

מידע כללי

תאריך דוח הדירוג: 13.08.2019

התאריך האחרון שבו בוצע עדכון הדירוג: 15.08.2018

התאריך שבו פורסם הדירוג לראשונה: 18.02.2007

שם יוזם הדירוג: בנק לאומי לישראל בע"מ

שם הגורם ששילם עבור הדירוג: בנק לאומי לישראל בע"מ

מידע מן המנפיק

מידרוג מסתמכת בדירוגיה בין השאר על מידע שהתקבל מגורמים מוסמכים אצל המנפיק.

סולם דירוג להערכת אשראי בסיסית - Baseline Credit Assessment (BCA)

aaa.il	מנפיקים או הנפקות המוערכים aaa.il מציגים, על פי שיפוט של מידרוג, איתנות פיננסית פנימית או בלתי תלויה (עצמאית), הגבוהה ביותר יחסית למנפיקים מקומיים אחרים, בהיעדר כל אפשרות לתמיכה חיצונית מחברה קשורה או מהמדינה.
aa.il	מנפיקים או הנפקות המוערכים aa.il מציגים, על פי שיפוט של מידרוג, איתנות פיננסית פנימית או בלתי תלויה (עצמאית), גבוהה מאוד יחסית למנפיקים מקומיים אחרים, בהיעדר כל אפשרות לתמיכה חיצונית מחברה קשורה או מהמדינה.
a.il	מנפיקים או הנפקות המוערכים a.il מציגים, על פי שיפוט של מידרוג, איתנות פיננסית פנימית או בלתי תלויה (עצמאית), גבוהה יחסית למנפיקים מקומיים אחרים, בהיעדר כל אפשרות לתמיכה חיצונית מחברה קשורה או מהמדינה.
baa.il	מנפיקים או הנפקות המוערכים baa.il מציגים, על פי שיפוט של מידרוג, איתנות פיננסית פנימית או בלתי תלויה (עצמאית), בינונית למנפיקים מקומיים אחרים, בהיעדר כל אפשרות לתמיכה חיצונית מחברה קשורה או מהמדינה והם עלולים להיות בעלי מאפיינים ספקולטיביים מסוימים.
ba.il	מנפיקים או הנפקות המוערכים ba.il מציגים, על פי שיפוט של מידרוג, איתנות פיננסית פנימית או בלתי תלויה (עצמאית), חלשה יחסית למנפיקים מקומיים אחרים, בהיעדר כל אפשרות לתמיכה חיצונית מחברה קשורה או מהמדינה והם בעלי מאפיינים ספקולטיביים.
b.il	מנפיקים או הנפקות המוערכים b.il מציגים, על פי שיפוט של מידרוג, איתנות פיננסית פנימית או בלתי תלויה (עצמאית), חלשה מאוד יחסית למנפיקים מקומיים אחרים, בהיעדר כל אפשרות לתמיכה חיצונית מחברה קשורה או מהמדינה והם בעלי מאפיינים ספקולטיביים משמעותיים.
caa.il	מנפיקים או הנפקות המוערכים caa.il מציגים, על פי שיפוט של מידרוג, איתנות פיננסית פנימית או בלתי תלויה (עצמאית), חלשה ביותר למנפיקים מקומיים אחרים, בהיעדר כל אפשרות לתמיכה חיצונית מחברה קשורה או מהמדינה והם בעלי מאפיינים ספקולטיביים משמעותיים ביותר.
ca.il	מנפיקים או הנפקות המוערכים ca.il מציגים, על פי שיפוט של מידרוג, איתנות פיננסית פנימית או בלתי תלויה (עצמאית), חלשה באופן קיצוני, בהיעדר כל אפשרות לתמיכה חיצונית מחברה קשורה או מהמדינה והם קרובים מאוד למצב של כשל פירעון עם סיכויים כלשהם להחזר קרן וריבית.
c.il	מנפיקים או הנפקות המוערכים c.il מציגים, על פי שיפוט של מידרוג, איתנות פיננסית פנימית או בלתי תלויה (עצמאית), החלשה ביותר, בהיעדר כל אפשרות לתמיכה חיצונית מחברה קשורה או מהמדינה ובדרך כלל הם במצב של כשל פירעון עם סיכויים קלושים להחזר קרן וריבית.

הערה: מידרוג משתמשת במשתנים מספריים 1,2,3 בכל אחת מקטגוריות הדירוג מ-aa.il ועד caa.il. המשתנה '1' מציין שאגרת החוב מצויה בקצה העליון של קטגוריית הדירוג שאליה היא משתייכת, המצוינת באותיות. המשתנה '2' מציין שהיא נמצאת באמצע קטגוריית הדירוג ואילו המשתנה '3' מציין שאגרת החוב נמצאת בחלק התחתון של קטגוריית הדירוג שלה, המצוינת באותיות.

מידרוג אינה מפרסמת אופק דירוג להערכת האיתנות הפיננסית (Baseline Credit Assessment – BCA) בשונה מהפרסומים עד כה וזאת על מנת לבדל את הערכת ה-BCA מידרוג אשראי

סולם דירוג מקומי לזמן ארוך

Aaa.il	מנפיקים או הנפקות המדורגים Aaa.il מציגים, על פי שיפוטת של מידרוג, כושר החזר אשראי הגבוה ביותר יחסית למנפיקים מקומיים אחרים.
Aa.il	מנפיקים או הנפקות המדורגים Aa.il מציגים, על פי שיפוטת של מידרוג, כושר החזר אשראי גבוה מאד יחסית למנפיקים מקומיים אחרים.
A.il	מנפיקים או הנפקות המדורגים A.il מציגים, על פי שיפוטת של מידרוג, כושר החזר אשראי גבוה יחסית למנפיקים מקומיים אחרים.
Baa.il	מנפיקים או הנפקות המדורגים Baa.il מציגים, על פי שיפוטת של מידרוג, כושר החזר אשראי בינוני יחסית למנפיקים מקומיים אחרים והם עלולים להיות בעלי מאפיינים ספקולטיביים מסוימים.
Ba.il	מנפיקים או הנפקות המדורגים Ba.il מציגים, על פי שיפוטת של מידרוג, כושר החזר אשראי חלש יחסית למנפיקים מקומיים אחרים והם בעלי מאפיינים ספקולטיביים.
B.il	מנפיקים או הנפקות המדורגים B.il מציגים, על פי שיפוטת של מידרוג, כושר החזר אשראי חלש מאוד יחסית למנפיקים מקומיים אחרים והם בעלי מאפיינים ספקולטיביים משמעותיים.
Caa.il	מנפיקים או הנפקות המדורגים Caa.il מציגים, על פי שיפוטת של מידרוג, כושר החזר אשראי חלש ביותר יחסית למנפיקים מקומיים אחרים והם בעלי מאפיינים ספקולטיביים משמעותיים ביותר.
Ca.il	מנפיקים או הנפקות המדורגים Ca.il מציגים, על פי שיפוטת של מידרוג, כושר החזר אשראי חלש באופן קיצוני והם קרובים מאוד למצב של כשל פירעון עם סיכויים כלשהם להחזר קרן וריבית.
C.il	מנפיקים או הנפקות המדורגים C.il מציגים, על פי שיפוטת של מידרוג, כושר החזר אשראי החלש ביותר ובדרך כלל הם במצב של כשל פירעון עם סיכויים קלושים להחזר קרן וריבית.

הערה: מידרוג משתמשת במשתנים מספריים 1,2,3 בכל אחת מקטגוריות הדירוג מ-Aa.il ועד Caa.il המשתנה '1' מציין שאגרת החוב מצויה בקצה העליון של קטגורית הדירוג שאליה היא משתייכת, המצוינת באותיות. המשתנה '2' מציין שהיא נמצאת באמצע קטגורית הדירוג ואילו המשתנה '3' מציין שאגרת החוב נמצאת בחלק התחתון של קטגורית הדירוג שלה, המצוינת באותיות.

סולם דירוג מקומי לזמן קצר

P-1.il	מנפיקים המדורגים Prime-1.il הינם, על פי שיפוטת של מידרוג, בעלי יכולת טובה מאוד לעמוד בהתחייבויותיהם לטווח קצר יחסית למנפיקים מקומיים אחרים.
P-2.il	מנפיקים המדורגים Prime-2.il הינם, על פי שיפוטת של מידרוג, בעלי יכולת טובה לעמוד בהתחייבויותיהם לטווח קצר יחסית למנפיקים מקומיים אחרים.
P-3.il	מנפיקים המדורגים Prime-3.il הינם, על פי שיפוטת של מידרוג, בעלי יכולת בינונית לעמוד בהתחייבויותיהם לטווח קצר יחסית למנפיקים מקומיים אחרים.
NP.il	מנפיקים המדורגים Not Prime.il אינם משתייכים לאף אחת מקטגוריות ה- Prime

הקשר בין סולם הדירוג לזמן הארוך לבין סולם הדירוג לזמן הקצר

הטבלה שלהלן מפרטת את דירוגי הזמן הארוך המתאימים לדירוגי הזמן הקצר, ככל שדירוגי הזמן הארוך קיימים¹²

דירוג זמן ארוך	דירוג זמן קצר
Aaa.il	Prime-1.il
Aa1.il	
Aa2.il	
Aa3.il	
A1.il	
A2.il	
A3.il	Prime-2.il
Baa1.il	
Baa2.il	Prime-3.il
Baa3.il	
Ba1.il, Ba2.il, Ba3.il	NotPrime
B1.il, B2.il, B3.il	
Caa1.il, Caa2.il, Caa3.il	
Ca.il	
C.il	

¹² דירוגי זמן קצר במימון מובנה, מבוססים בדרך כלל על הדירוג לזמן קצר של מעמיד הנזילות לעסקה או על הערכת תזרים המזומנים הפנוי לפירעון ההתחייבות המדורגת.

© כל הזכויות שמורות לחב' מידרוג בע"מ (להלן: "מידרוג").

מסמך זה לרבות פסקה זו כולל זכויות יוצרים של מידרוג והינו מוגן על ידי זכויות יוצרים ודיני הקניין הרוחני. אין להעתיק מסמך זה או בכל דרך אחרת לסרוק, לשכתב, להפיץ, להעביר, לשכפל, להציג, לתרגם או לשמור אותו לשימוש נוסף למטרה כלשהי, באופן שלם או חלקי, בכל צורה, אופן או בכל אמצעי, ללא הסכמה של מידרוג מראש ובכתב.

אזהרה הנוגעת למגבלות הדירוג ולסיכויי הסתמכות על דירוג וכן אזהרות והסתייגויות בנוגע לפעילות של מידרוג בע"מ ולמידע המופיע באתר האינטרנט שלה

דירוגים ו/או פרסומים שהונפקו על ידי מידרוג הנם או שהם כוללים חוות דעת סובייקטיביות של מידרוג ביחס לסיכון האשראי היחסי העתידי של ישויות, התחייבויות אשראי, חובות ו/או מכשירים פיננסיים דמויי חוב, נכון למועד פרסומם וכל עוד מידרוג לא שינתה את הדירוג או הפסיקה אותו. פרסומי מידרוג יכולים לכלול גם הערכות המבוססות על מודלים כמותיים של סיכויי אשראי וכן חוות דעת נלוות. דירוגי מידרוג ופרסומיה אינם מהווים הצהרה בדבר נכונותן של עובדות במועד הפרסום או בכלל. מידרוג עושה שימוש בסולמות דירוג לשם מתן חוות דעתה בהתאם להגדרות המפורטות בסולם עצמו. הבחירה בסימול כמשקף את דעתה של מידרוג ביחס לסיכון אשראי משקפת אך ורק הערכה יחסית של סיכון זה. הדירוגים שמנפיקה מידרוג הינם לפי סולם מקומי וכאאלה הם מהווים חוות דעת ביחס לסיכויי אשראי של מנפיקים וכן של התחייבות פיננסיות בישראל. דירוגים לפי סולם מקומי אינם מיועדים להשוואה בין מדינות אלא מתייחסים לסיכון אשראי יחסי במדינה מסוימת.

מידרוג מגדירה סיכון אשראי כסיכון לפיו ישות עלולה שלא לעמוד בהתחייבויותיה הפיננסיות החוזיות במועד וכן ההפסד הכספי המשוער במקרה של כשל פירעון. דירוגי מידרוג אינם מתייחסים לכל סיכון אחר, כגון סיכון המתייחס לנזילות, לערך השוק, לשינויים בשערי ריבית, לתנודתיות מחירים או לכל גורם אחר המשפיע על שוק ההון.

הדירוגים המונפקים על ידי מידרוג ו/או פרסומיה אינם מהווים המלצה לרכישה, החזקה ו/או מכירה של אגרות חוב ו/או מכשירים פיננסיים אחרים ו/או כל השקעה אחרת ו/או להימנעות מכל אחת מפעולות אלו.

הדירוגים המונפקים על ידי מידרוג ו/או פרסומיה אף אינם מהווים ייעוץ השקעות או ייעוץ פיננסי, וכן אין בהם משום התייחסות להתאמה של השקעה מסוימת למשקיע מסוים. מידרוג מנפיקה דירוגים תחת ההנחה שכל העושה שימוש במידע המפורט בהם ובדירוגים, ינקוט זהירות ראויה ויבצע את ההערכות שלו (בעצמו ו/או באמצעות אנשי מקצוע המוסמכים לכך) בדבר הכדאיות של כל השקעה בכל נכס פיננסי שהוא שוקל לרכוש, להחזיק או למכור. כל משקיע צריך להסתייע ביועץ מקצועי בקשר עם השקעותיו, עם הדין החל על ענייניו ו/או עם כל עניין מקצועי אחר.

מידרוג איננה מעניקה שום אחריות, מפורשת או משתמעת, ביחס לדיוק, להיותו מתאים למועד מסוים, לשלמותו, לסחירותו או להתאמה לכל מטרה שהיא של כל דירוג או חוות דעת אחרת או מידע שנמסר או נוצר על ידי מידרוג בכל דרך ואופן שהוא.

דירוגי מידרוג ופרסומיה אינם מיועדים לשימוש של משקיעים פרטיים והיה זה בלתי אחראי ובלתי הולם למשקיע פרטי לעשות שימוש בדירוגים של מידרוג או בפרסומיה בקבלתה של החלטת השקעה על ידו. בכל מקרה של ספק, מן הראוי שיתיעץ עם יועץ פיננסי או מקצועי אחר.

כל המידע הכלול בדירוגים של מידרוג ו/או בפרסומיה ואשר עליו היא הסתמכה (להלן: "המידע"), נמסר למידרוג על ידי מקורות מידע (לרבות הישות המדורגת) הנחשבים בעיניה לאמינים. מידרוג איננה אחראית לנכונותו של המידע והוא מובא כפי שהוא נמסר על ידי אותם מקורות מידע. מידרוג נוקטת באמצעים סבירים, למיטב הבנתה, כדי שהמידע יהיה באיכות ובהיקף מספקים וממקורות הנחשבים בעיניה לאמינים לרבות מידע שהתקבל מצדדים שלישיים בלתי תלויים, אם וככל שהדבר מתאים. יחד עם זאת, מידרוג איננה גוף המבצע ביקורת ולכן היא איננה יכולה לאמת או לתקף את המידע. האמור בפרסומיה של מידרוג, למעט כאלה שהוגדרו על ידה במפורש כמתודולוגיות, אינם מהווים חלק ממתודולוגיה על פיה עובדת מידרוג. מידרוג רשאית לסטות מן האמור בכל פרסום כזה, בכל עת.

בכפוף לאמור בכל דין, מידרוג, הדירקטורים שלה, נושאי המשרה שלה, עובדיה ו/או כל מי מטעמה שיהיה מעורב בדירוג, לא יהיו אחראים מכוח הדין כלפי כל אדם ו/או ישות, בגין כל נזק ו/או אובדן ו/או הפסד, כספי או אחר, ישיר, עקיף, מיוחד, תוצאתי או קשור, אשר נגרם באופן כלשהו או בקשר למידע או לדירוג או להליך הדירוג, לרבות בשל אי מתן דירוג, גם אם נמסרה להם או למי מטעמם הודעה מראש בדבר האפשרות להתרחשותו של נזק או אובדן או הפסד כאמור לעיל, לרבות, אך לא רק, בגין: (א) כל אובדן רווחים, בהווה או בעתיד, לרבות אובדן הזדמנויות השקעה אחרות; (ב) כל הפסד ו/או אובדן ו/או נזק שנגרם כתוצאה מהחזקה ו/או רכישה ו/או מכירה של מכשיר פיננסי, בין אם הוא היה נשוא דירוג שהונפק על ידי מידרוג ובין אם לאו; (ג) כל הפסד ו/או אובדן ו/או נזק, אשר נגרמו בקשר לנכס פיננסי מסוים, בין השאר אך לא רק, כתוצאה או בקשר עם רשלנות (להוציא מרמה, פעולה בזדון או כל פעולה אחרת שהדין אינו מתיר לפטור מאחריות בגינה), מצדם של דירקטורים, נושאי משרה, עובדים ו/או כל מי שפועל מטעמה של מידרוג, בין במעשה ובין במחדל.

מידרוג מקיימת מדיניות ונהלים ביחס לעצמאות הדירוג ותהליכי הדירוג.

דירוג שהונפק על ידי מידרוג עשוי להשתנות כתוצאה משינויים במידע שעליו התבסס הדירוג ו/או כתוצאה מקבלת מידע חדש ו/או מכל סיבה אחרת. עדכונים ו/או שינויים בדירוגים מופיעים באתר האינטרנט של מידרוג שכתובתו: <http://www.midroog.co.il>